

ERIC DE VROEDT

THE
NATION

6e aflevering

alleen god mag het
weten

Personages

Damir Ahmedovic

Adem Ahmedovic

Ismaël Ahmedovic

Ida Aschenbach

Alexander Aschenbach

Mariam Traoré

Mark van Ommeren

Ludmilla Bratusek

Hester Kersma

Stijn Bavert

(proloog) dag 14, 14:00

Een antiterreureenheid houdt Damir van een afstand onder schot. Damir draagt een rugzak en heeft een zakje van de Etos vast.

damir

Dat is het grootste misverstand, dat een mensenleven ertoe doet. Een leven meer of minder, wat geeft 't? Als je kijkt naar het perspectief van eeuwen. Wij voeren een eeuwenoude strijd. En we hebben zoveel geduld. Heb je dat niet altijd al willen ervaren? De grootsheid van het geloof. Wij weten ook wel dat er geen God zetelt in een prachtig paradijs. Wij weten best dat niemand onze gebeden beluistert. Het is niet de afwezige vader die wij zoeken. Wij volgen Allah niet. Ons geloof is de Moeder die er allang voor ons is. De Moeder van de Gemeenschap. Ons geloof is de geborgenheid in de miljardengroep die wij zijn. Als het ouderlijk huis waar je altijd weer naar

terugkeert. Dat je na al je dwaaltochten telkens weer in haar armen sluit. Heb jij ooit die warmte ervaren?

*op scherm: leader The Nation, titel van de aflevering,
dag 14*

(1) dag 14, 15:20

Een kamer in een rouwcentrum. Steeds als het licht aan gaat, is de situatie veranderd. De tien stoelen worden bezet door verschillende bezoekers van de wake.

donker

ida

Gelukkig dat-ie nooit bang in het donker was. Ik gaf hem een keer zo'n slaaplampje. Maar elke morgen lag het uit het stopcontact naast z'n bed. Elke avond stopte ik 't weer in. Misschien was ik wel bang dat hij daar in zijn eentje in het donker zou liggen dan dat hij zelf bang was. 'U heeft een buitengewoon eigenaardige opvatting over licht en donker,' zei-die een keertje. Met zijn vingertje in de lucht en een bloedserieuze blik.

mariam

Waarom bleef hij die nacht in die pikdonkere tunnel?
ida

Ik weet het niet, maar ik weet zeker dat hij niet bang
was in het donker.

donker

mariam

Heb je nou iets van Damir gehoord?

alexander

De politie zou bellen als ze meer weet.

mariam

Heb je honger?

alexander

Ik zou wel iets kunnen gebruiken.

mariam

Ze hebben broodjes in de koffiekamer.

alexander

De koffiekamer? Ik dacht dat die hier was.

mariam

Er zouden hier nog broodjes van vanmiddag zijn –

ida

Maar als dit de koffiekamer is –

mariam

– die we rustig mochten opeten, zei die dame.

ida

– waar zijn de broodjes dan?

mariam

Hebben ze ze waarschijnlijk toch weggegooid.

ida

Waarom zouden ze dat nou doen?

mariam

Misschien schrok ze van mijn reactie.

ida

Hoe reageerde je dan?

mariam

Ik was buitengewoon verontwaardigd dat ze ons die kleffe gratis broodjes wilde geven. Omdat ze anders toch weggegooid zouden worden. Wat denkt ze wel: dat we armoedzaaiers zijn?

alexander

Maar nu heb ik –

mariam

Ja, nu heb jij honger.

ida

We kunnen misschien iets van een traiteurtje laten komen.

mariam

Ben je gek! Dat mens heeft helemaal gelijk. Ik ben een armoedzaaier. Een traiteur, hoe komt ze erop.

donker

mariam

Je verdedigt hem altijd.

ida

Ik probeer hem te begrijpen.

mariam

Begrijpen, begrijpen, begrijpen –

ida

Ik ga vandaag met jou geen ruzie maken.

Overmorgen pas weer.

mariam

Ik weet niet wat me bezielt.

ida

Wat jou bezielt is wel duidelijk.

donker

Van Ommeren en Bratusek op stoelen.

Alexander huilt.

mariam

Zou 't er nou allemaal bij horen? Dat continue gevoel van falen. Dat gevoel dat je 't in principe allemaal verkloot. En dat, als je geluk hebt, één of twee dingen wel slagen. Van de ongeveer honderd. Ben ik dolblij dat ik Ismaël toch maar mooi alle provinciehoofdsteden uit z'n hoofd heb doen leren. Met een heel project met landkaarten en gekleurde punaises. Da's dan gelukt. Voor de rest ligt-ie dood hiernaast.

donker

Hester Keursma komt condoleren.

mariam

Ik heb nog helemaal niet nagedacht over de muziek voor morgen. Ik weet niet eens wat ik aan moet doen. Ik heb alleen maar kleurige kleding. Misschien kan ik iets van jou lenen. Jij hebt zoveel zwart. Je

hebt vast wel een plechtig jasje dat ik pas. Of zo'n
hoedje met van dat gaas voor m'n ogen.

ida

Ja, ik stik van de begrafenisgeving eigenlijk.

alexander

Ik denk dat ik er toch echt heen moet.

mariam

Nee, jij blijft hier! Jullie allebei. Ik blijf hier niet
alleen met hem achter.

donker

mariam

Ken je dat gevoel? Dat je net verliefd bent, zo
ongelooflijk verliefd. En dat je dan na een tijdje
denkt dat die ander 't uit gaat maken. Dat je hem
verliest. Dat gevoel. Maar dan keer duizend. Zo
voelt het om je eigen kind –

ida

Ik ben nog nooit verliefd geweest.

mariam

Hè? Wat? Natuurlijk wel.

ida

Ik ken dat gevoel helemaal niet.

mariam

Maar je hebt Alexander –

ida

Ja. En ik hou ook wel van hem.

mariam

Zie je wel.

ida

Maar ik ben nog nooit verliefd geweest. Nooit hartstochtelijk verliefd. Nooit zo verliefd dat het zo ongelooflijk veel pijn deed om hem te verliezen. Zoals nu. Elk verlies leek mij wel overzichtelijk. Tot nu toe heb ik elk verlies altijd kunnen accepteren. Dat hoort er nu eenmaal bij. Zo is het leven.

mariam

Hem verliezen hoort niet bij het leven.

ida

Maar nu weet ik omgekeerd wel wat het is. Door Ismaël.

donker

Stijn zit voorovergebogen op een van de rode stoelen.

mariam

Ik heb 't een keer geroepen, wist je dat? Als ik geen kinderen had, had ik allang een carrière gehad. 'Als jullie er niet waren, dan was 't allemaal zoveel makkelijker geweest.' Had ik allang de mooiste reizen gemaakt. Geleefd. Ik riep het de jongens zelfs een keertje midden in hun gezicht. En weet je wat het erge is: ze keken niet eens boos. 'Als wij er niet waren, was jij allang wereldberoemd.' Heb je die broodjes nu al gevonden?

alexander

Nee, er was niemand in de bijkeuken.

ida

Ik heb nog een stroopwafel.

alexander

Hoe lang zit die al in je tas?

ida

Sinds die vreselijke uitzending. Ik was zo bang dat ik honger zou krijgen en dat ik niet meer uit m'n woorden zou komen. Gelukkig hadden ze nootjes. *Ze krijgen met z'n drieën de slappe lach.*

donker

Alle personages staan in de ruimte.

donker

(2) dag 14, 17:40

mariam

Wat doe jij hier?

adem

Mijn zoon heeft me hier naartoe gebracht.

donker

adem

Is dit wat jij denkt dat ‘hoofd van het gezin’ zijn
betekent?

damir

Nee. Sorry, pa.

adem

Kijk me aan als ik tegen je praat.

damir

Ja. Pa. Sorry.

adem

Je hebt in één minuut nu al twee keer sorry gezegd.

damir

Sorry. Ik kan er niks aan doen.

adem

Hou ermee op.

damir

Ja. Ja.

adem

Gecondoleerd.

damir

U ook.

adem

Geef je me nog een omhelzing, of hoe zit dat?

damir

Ja. Het spijt me –

adem

Laat maar. Ik hoef geen excuustruus als zoon.

damir

Excuustruus?

adem

Dat is een van de mooiste Nederlandse woorden die ik ken. Het beschrijft de aard van dit land zo goed. Dacht je dat dat woord in een andere taal bestaat? In het

Bosnisch in ieder geval niet. Jij bent hier een excuustruus geworden, Damir. Jij zegt continu sorry voor je bestaan.

damir

Moet je horen wie het zegt.

adem

Is het mijn schuld?

damir

Dat bedoel ik niet.

adem

Zelfs dit slik jij weer schielijk in. Schielijk, nog zo'n prachtig woord dat ik bij de inburgering leerde. Ook typisch dit land. Men heeft een mening, maar schielijk slikt men het weer in. Je hebt niet goed op je broertje gepast.

damir

Hoe bedoelt u – ?

adem

Jij zou op hem passen, Damir.

damir

Had ik dit allemaal kunnen voorkomen?

adem

Ik vraag je toch niet op te passen als er helemaal geen gevaar schuilt? Ik maak je toch geen hoofd als dit gezin geen sturing nodig heeft? Denk je dat dit een sprookje is? Zelfs in het sprookjesbos moet je oppassen voor wolven.

damir

Waar was u al die tijd?

adem

Is dat een vraag naar vakantiefoto's of een klacht? Ik was een tijdje weg. Ik was hier niet meer gewenst. Waarom kijk je me niet aan als ik tegen je praat? Stop met wrijven in je ogen. Kijk je vader aan.

damir

Nee, ik moet even naar de wc.

adem

Je bent net geweest. Gebruik jij drugs, Damir? Geef op. Ben je zo'n dealertje geworden? Wat is hier aan de hand? Laat me je ogen zien. Laat me je ogen zien. Ik herken een junk als ik er eentje zie.

damir

Blijf van me af godverdomme.

adem

Gaan we God erbij halen?

damir

Laat me alstublieft los.

adem

Als ik dat wil, pak ik je vast. Kom hier, kleine
klootzak. Wat wil je nou? Wat wil je nou?

damir

Laat los. Laat me los. Hou op, pa.

adem

Wat? Wat? Wat?! Kom op!

damir

Je bent gestoord! Je bent helemaal gestoord.

donker

adem

Wat heb ik dan gedaan?

mariam

Je hebt het ons heel moeilijk gemaakt.

adem

Je hebt 't overleefd.

mariam

Is dat zo?

stilte

Heb jij je demonen overleefd, Adem? De demonen in je hoofd die jou elke dag weer neersabelen. Of heb je ze alleen maar gevoed? Gevoed tot grote, sterke, zwarte beesten. Die me altijd volgen.

donker

adem

Jij had je broertje opgestookt. Je moeder heeft 't me zelf verteld.

damir

U haatte die wijnbar ook.

adem

Dan hoef je er toch geen steen door te gooien.

damir

Ik deed tenminste iets. U zat te schreeuwen op de bank. Maakte mama belachelijk –

adem

Dat waren woorden –

damir

Het blijft altijd bij woorden. Ik gaf uw woorden
vleugels.

adem

Het blijft altijd bij woorden?

damir

Wanneer heeft u voor het laatst het heilige boek
gelezen? Wanneer bent u op hadj gegaan?

adem

Is dit een wedstrijdje wie de beste moslim is?

damir

Ik ken de regels. Ik ga leven zoals de profeet.

Ik weet –

adem

Wat weet jij van geloof, vriend? Wat weet jij van de
strijd die ieder mens met zichzelf moet voeren? De
strijd waarin-ie helemaal alleen staat. De worsteling
met alle verleidingen van het leven. De zoektocht
naar het juiste pad, die overwoekerd blijkt. De
zoektocht naar jezelf, die irritante gast die je continu
ontglipt. Wat weet jij van die strijd?

damir

Ik probeer tenminste iets te veranderen.

adem

Er valt niks te veranderen. Het leven is wat het is.

damir

Daar leg ik mij niet bij neer.

adem

Nee, dat doet het leven wel voor jou.

damir

Ik ga niet eindigen zoals jij.

adem

Het is een ravage, ik weet 't.

damir

Ik laat me niet koeioneren. Ook zo'n mooi woord.

Koeioneren. Ik ga iets betekenen.

adem

Mijn naam is Adem Ahmedovic. Ik ben de zoon van Sulejman Osman Ahmedovic. En de kleinzoon van Mehmed Alija Ahmedovic. Ik ben de vader van Damir en Ismaël Ahmedovic. Ik kwam naar dit land. En ik hield mij niet staande. Mijn karakter bleek zwak. Ik verloor twee keer mijn baan. Mijn gezin

viel uiteen. Ik ben twee keer op de vlucht geslagen.
De eerste keer voor de oorlog. Daarna voor het
slagveld dat ik zelf had aangericht. Toen ik weg was
stierf mijn zoon. En nu ben ik terug. Met lege
handen. Weet je wat het kostte om hier terug te
komen? Misschien verdien ik een tweede kans.

damir

Jij bent de excuustruus, pa. Met je zielige
verhaaltjes. Een man die z'n eigen land liet stikken,
maar nooit meer ergens aankwam.

adem

Het spijt me dat ik niet aan jouw hoge
verwachtingen kon voldoen.

damir

Ik ben zo klaar met jou.

adem

Je hebt maar geluk dat ik zo van je hou.

damir

En ik van jou.

donker

(3) dag 14, 18:00

Ismaël komt binnen. Alleen Damir kan hem zien.

ismaël

Hey, ben je daar eindelijk.

damir

Hé, wat doe jij –

ismaël

Moet jij de hele tijd eens in die kist liggen,
da's geen pretje.

damir

Ik word gek.

ismaël

Dat was je de hele tijd al. Heb je het nu pas door?

damir

Ben jij – ? Ik heb te weinig gegeten –

ismaël

Is het nou nog steeds ramadan?

damir

Ja, nog twee – ik ga niet met jou praten.

ismaël

Da's lekker dan. Het is je laatste kans.

damir

M'n laatste kans?

ismaël

Ja, ik maak dit ook maar voor het eerst mee.

damir

Kan ik je aanraken?

ismaël

Doe effe gewoon en sta me niet zo aan te staren. Heb je de Nintendo bij je?

damir

Nee, ik heb de Nintendo niet bij me.

ismaël

Ik ben nu al bang dat ik me straks eeuwen ga vervelen.

damir

Daar zullen ze vast wel iets op hebben bedacht.

ismaël

Jij ziet er stom uit.

damir

Vind je?

ismaël

Gaat het wel goed met je?

damir

Nee, eigenlijk niet. Eigenlijk helemaal niet.

ismaël

Niet huilen nu.

damir

Nee, ik huil niet. Sorry. Ik weet ook wel dat 't
helemaal mis is. Ik stond daar net op het vliegveld
en waren drie geweren op mij gericht. En ik dacht
alleen maar: schiet maar.

ismaël

Ik dacht dat je papa ging ophalen.

damir

Maar het duurde drie uur om die vrouw van de Etos
daarvan te overtuigen. Ik weet niet wat ik moet
doen.

ismaël

Maar het is toch simpel.

damir

Ja, voor jou. Moet je zien hoe ze naar mij kijken: een
in de prak gereden scooter, nu al.

ismaël

Misschien zouden ze je kunnen helpen, grote broer.

damir

Zij? Zie je het al voor je?

ismaël

Ik wel. Als je eenmaal vanaf hier kijkt, zie je de
bereidheid wel.

damir

Lekker laat is dat.

ismaël

Je moet 't ze gewoon vragen. En nog eens vragen.
En als ze ja zeggen, hun eraan houden. Als 't lastig
wordt, hun eraan herinneren. En als 't helemaal mis
loopt, schreeuwen om hun steun. Ze zijn 't je
verplicht, man.

damir

Niemand kan 't iets schelen.

ismaël

Iedereen is verlegen, da's iets heel anders.

damir

Ja, ja, jij met je mooie praatjes, wordt het niet eens tijd?

ismaël

Ja, ik ga al.

damir

Hup je graf in. Wacht, nog één vraagje.

ismaël

Ja?

damir

Waarom bleef jij in die tunnels? Je had die nacht kunnen vertrekken. Iedereen was al uren weg. De kust was veilig. En toch bleef jij daarbinnen.

ismaël

Ja, dat was een beetje stom.

damir

Waarom kwam je niet naar huis?

ismaël

Ik was aan het spelen.

damir

Je was aan het spelen. In het donker?

ismaël

Ik hou van het donker.

damir

Je was bang voor oom Wouter.

ismaël

Voor oom Wouter? Nee, natuurlijk niet.

Hij heeft me m'n fiets gegeven.

damir

Ze zeggen dat-ie eng was die avond.

ismaël

Oom Wouter doet altijd een beetje raar.

damir

Het was gevaarlijk daar zo lang te blijven.

ismaël

Ik wilde niet naar Bosnië.

damir

Wat? Waarom zou je naar Bosnië moeten?

ismaël

Dat had mama toch gezegd.

damir

Wat? Wanneer?

ismaël

‘Als je je niet gedraagt, stuur ik je naar je vader in
Bosnië.’

damir

Wanneer zei ze dat?

ismaël

Toen we allemaal zo ruzie hadden. Jij met mama,
Mama Mariam met mama Ida, Mama Ida met papa
Alex. En papa Alex met oom Wouter. En mama boos
op papa Adem omdat-ie er niet was.

damir

Maar dat was maar bij wijze van. Dat zeggen grote
mensen gewoon.

ismaël

Dat zeggen grote mensen gewoon?

damir

Natuurlijk zou ze je niet naar Bosnië sturen.

ismaël

Nee?

damir

Nee, gek. Kwam je daarom niet naar huis?

ismaël

Ik denk 't –

damir

Stommerik.

ismaël

Wat je zegt ben je zelf. Ik ga maar eens.

damir

Sorry dat ik je Nintendo ben vergeten.

ismaël

Ik zal je missen, broer.

damir

Jezus Christus, ik ga jou zo missen, kleine opdonder.

ismaël

Een negen plus voor integratie.

damir

Hoezo?

ismaël

Jezus Christus.

damir

Ga jij je graf nu maar in.

ismaël

Salaam.

damir

Slaap lekker. En doe die meiden de groeten daar.

donker

op scherm: aftiteling

The Nation – Het Nationale Theater

Thomas Sørensen / Wouter Wolff

Hein van der Heijden

Damir Ahmedovic / Opnameleider

Vanja Rukavina

Mark van Ommeren / John Landschot / André Poppe

Bram Coopmans

Ludmilla Bratusek

Keja Klaasje Kwestro

David Wilzen / Sjoerd van der Poot

Mark Rietman

Mariam Traoré

Romana Vrede

Bram Geijssen / Alexander Aschenbach /

Robert Akkermans

Pieter van der Sman

Advocate / Ida Aschenbach / Tineke Toorenburg

Antoinette Jelgersma

Lineke Kuypers / Hester Keursma / Neeltje Tromp

Tamar van den Dop

Stijn Bavert

Mahfoud Mokaddem

De Beer van 's Gravenhage / Sadik Babacan /

Adem Ahmedovic

Saman Amini

Ismaël Ahmedovic

Kayen Thode, Abdul Jalloh, Moïse Zoetekouw,

Chergeo Pracht, Jamie Pinas

concept, tekst & regie

Eric de Vroedt

vlogteksten

Joeri Vos

Saman Amini

scenografie

Maze de Boer

kostuumontwerp

Lotte Goos

muziek / compositie

Florentijn Boddendijk

Remco de Jong

video / lichtontwerp

Bernie van Velzen

regieassistentie / live cameraregie

Abdel Daoudi

dramaturgie

Willemijn Barelds

Remco van Rijn

zang titelsong

Anniek Pheifer

voorstellingsleiding

Jan Harm Wagner

geluidsontwerp en -techniek

Ivo Pas

Robbert Weinen

techniek

Willie Caspers

Marco Alibux

Lukas Tulkens

Koen Veldman

Tjitte J Meijer

Henrik van Ketwich Verschuur

Arjan Kruithof

Tim Hendriks
Jari van Winsen
Glenn Neyndorff

ontwerp kap & grime
Cynthia van der Linden

kap & grime
Bärbel Scheid
Vito van Haagen (stage)
Guus Borsboom (stage)

kleder
Peter van der Meer

decoratelier
Ruud Brouwer
Ronald van Rijn
Arjen Schoneveld
Krijn Peters
Peter Visscher
Lois de Rooy

kostuumatelier
Iris Elströdt
Daan Wieman
Peter van der Meer
Amanda van Marion
Els van Veen

productieleider
Hans Nass
Monique Koppers

marketing & communicatie
Priscilla Vaas
Claire Stals (stage)

leadervideo
Winston Sawat

educatie
Lejo de Hingh
Dimphna van Kempen

randprogramma
Erna van den Berg

kinderbegeleiders
Sandra Scholtes
Ellen Julianus

casting kinderen
Martha Mojét Kindercasting
Juf Jet Casting

The Nation, een productie van Het Nationale Theater, ging op 5 november 2017 in première in de Koninklijke Schouwburg in Den Haag.

Spel:

Saman Amini de beer

Bram Coopmans van ommeren / landschot

Tamar van der Dop kuypers / keursma

Hein van der Heijden wolff / sørensen

Antoinette Jelgersma advocate / ida

Keja Klaasje Kwestro bratusek

Mahfoud Mokaddem stijn

Mark Rietman wilzen / van der poot / clown

Vanja Rukavina damir / opnameleider

Pieter van der Sman geijssen / alexander

Romana Vrede mariam

Ismaël Ahmedovic wordt afwisselend gespeeld door Kayen Thode, Abdul Jalloh, Moïse Zoetekouw, Chergeo Pracht, Jamie Pinas

Concept, tekst & regie:

Eric de Vroedt

www.hnt.nl

aflevering 4

André Poppe

Robbert Akkermans

Neeltje Tromp

Stijn Bavert

Sadik Babacan

Tineke Toorenburg

Nationale Politie

Mariam Traoré

Wouter Wolff

Van der Poot

Ludmilla Bratusek Journalisten

De Beer van 's Gravenhage

aflevering 5

De Beer van 's Gravenhage

Wouter Wolff

Sjoerd van der Poot

aflevering 6

Damir Ahmedovic

Adem Ahmedovic

Ismaël Ahmedovic

Ida Aschenbach

Alexander Aschenbach

Mariam Traoré

Spel:

Saman Amini

Bram Coopmans

Tamar van der Dop

Hein van der Heijden

Antoinette Jelgersma

Keja Klaasje Kwestro

Mahfoud Mokaddem

Mark Rietman

Vanja Rukavina

Pieter van der Sman

Romana Vrede

Eric de Vroedt (Rotterdam, 1972) is artistiek leider van Het Nationale Theater in Den Haag. Hij verwierf bekendheid met zijn project *mightysociety*, een tiendelige reeks voorstellingen over brandende actuele en maatschappelijke kwesties. Vanaf 2008 regisseerde De Vroedt o.a. bij Toneelgroep Amsterdam, Toneelgroep Oostpool en Schauspielhaus Bochum. Bij Het Nationale Theater regisseerde hij *Race* (2016) en *The Nation* (2017).

Toneelwerk

The Nation – 6 afleveringen** – 2017

*Mightysociety*10* – 2012

*mightysociety*9* – 2011

*mightysociety*7 – 2010

*mightysociety*6* – 2009

*mightysociety*5 – 2008

*mightysociety*4* – 2007

*mightysociety*3 – 2006

*mightysociety*2* – 2005

*mightysociety*1* – 2004

Pendant la nuit – 2004

Couleur Locale – 2003

Go, baby go! – 2002

*Deze teksten werden eerder uitgegeven in de reeks van
De Nieuwe Toneelbibliotheek (nr 5,6,24,28,93 en 141)

**aflevering 4,5&6 zijn gepubliceerd in boekje #426